

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 108/05-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránya vo veci sťažnosti MUDr. G. F., bytom B., a V. F., bytom B., zastúpených advokátom JUDr. T. Š., K., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1/93 a postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 161/99 a 6 Co 16/02 na neverejnom zasadnutí 15. júna 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1/93 **p o r u š i l** základné právo MUDr. G. F. a V. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. MUDr. G. F. **p r i z n á v a** primerané finančné zadostučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Prievidza **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. V. F. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Prievidza p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. MUDr. G. F. a V. F. priznáva náhradu trov konania v sume 12 905 Sk (slovom dvanásťtisícdeväťstopäť slovenských korún), ktoré je p o v i n n ý Okresný súd Prievidza zaplatiť na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. T. Š., K. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti MUDr. G. F. a V. F. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 108/05-7 zo 6. apríla 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť MUDr. G. F., bytom B., a V. F., bytom B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. T. Š., K., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1/93 a postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 161/99 a 6 Co 16/02.

V sťažnosti sťažovatelia uviedli, že ich právna predchodkyňa podala na okresnom súde 20. októbra 1992 žalobu o vyrovnanie dedičských podielov, pričom oni do sporu vstúpili po jej smrti, 19. mája 1997. Okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom z 24. novembra 1998 tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovel. Vzhľadom na to, že proti rozhodnutiu okresného súdu sa odporcovia odvolali, o odvolaní rozhodoval krajský súd. Ten uznesením z 8. decembra 1999 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil

na ďalšie konanie. Následne okresný súd 20. marca 2000 vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľov na upresnenie petitu. Právna zástupkyňa výzvu splnila až 28. novembra 2000. Podľa vyjadrenia sťažovateľov okresný súd 17. mája 2001 opäť vyzval ich právnu zástupkyňu na úpravu petitu. Túto výzvu okresného súdu splnila 18. júna 2001. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 11. septembra 2001, okresný súd žalobu sťažovateľov zamietol. Proti rozhodnutiu okresného súdu sa sťažovatelia odvolali, pričom o odvolaní rozhodol krajský súd 22. októbra 2002 tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil.

Po právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu podali sťažovatelia proti nemu 14. januára 2003 dovolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o dovolaní rozhodol rozsudkom z 30. septembra 2003 tak, že rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Na základe toho krajský súd zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd určil termín ďalšieho pojednávania na 7. február 2005, ale vec dosiaľ nie je právoplatne skončená.

V danom prípade nejde o právne ani skutkovo náročnú vec, pretože vybavovanie týchto vecí patrí a patrilo do bežnej agendy súdov. Sťažovatelia sa domnievajú, že včasné vyriešenie sporu, ktorý vedú so svojimi príbuznými, by mohlo priaznivo ovplyvniť ich rodinné vzťahy.

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd v Prievidzi v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1/93 a Krajský súd v Trenčíne v konaniach vedených pod sp. zn. 6 Co 161/99 a 6 Co 16/02 porušili základné právo sťažovateľov na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

2. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľom z titulu primeraného finančného zadosťučinenia sumu po 100.000,- Sk, ktoré sumy sú súdy v podiele určenom Ústavným súdom povinné zaplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti nález.

3. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľom právo na náhradu trov ich právneho zastúpenia v rozsahu, ako budú vyčíslené pri skončení veci na účet právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti nález.“

Na základe výzvy ústavného súdu z 26. apríla 2005 sa k sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. Spr. 335/05 z 3. mája 2005 krajský súd prostredníctvom svojho predsedu. Stručne opísal priebeh odvolacích konaní vedených na tamom súde pod sp. zn. 6 Co 161/99 a 6 Co 16/02. V závere uviedol, že „v oboch uvedených veciach súd konal bez prietahov, a preto navrhujem sťažnosť MUDr. G. F. a V. F. ako nedôvodnú zamietnuť“. Súčasne predseda krajského súdu oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

Okresný súd sa k predmetnej veci vyjadril listom sp. zn. Spr 536/2005 z 19. mája 2005, v ktorom predsedníčka okresného súdu podrobne špecifikovala procesné úkony realizované v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1/93, a uviedla, že „skutkovú zložitost' tohto sporu charakterizuje jeho právna povaha, a to vyrovnanie dedičských podielov. Súd si musel zabezpečovať veľa listinných dôkazov, oboznamovať sa s obsahom dedičských spisov, s početnými zmenami návrhov na začatie konania a v neposlednej miere aj to, že v priebehu konania pôvodní účastníci zomreli. (...) Po právnej stránke predmetnú vec nepovažujem za zložitú. (...) Dĺžku konania vo veci ovplyvnilo správanie účastníkov, predovšetkým skutočnosť, že navrhovateľmi nebol riadne podaný návrh až do dňa 18. 06. 2001, žiadosťami účastníkov o ich výsluch dožiadanými súdmi, žiadosťami o predĺženie lehoty na opravu návrhu (...)“. Podľa názoru predsedníčky okresného súdu boli prietahy v konaní zapríčinené v značnej miere tým, že vo veci dochádzalo k zmenám zákonného sudcu, o čom svedčí fakt, že vo veci konalo 6 sudcov. V závere svojho stanoviska uviedla, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu v podaní z 31. mája 2005 dali súhlas, aby ústavný súd prerokoval vec bez nariadenia ústneho pojednávania.

II.

Z obsahu sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu zistil ústavný súd nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Konanie na okresnom súde vedené pod sp. zn. 12 C 1/93:

Dňa 20. októbra 1992 bol okresnému súdu doručený návrh právnej predchodkyne sťažovateľov na vyrovnanie dedičských podielov. Vec bola vedená pod sp. zn. 8 C 243/92.

Dňa 3. marca 1993 vrátil okresný súd právnej predchodkyňi sťažovateľov návrh na vyrovnanie dedičských podielov a poučil ju o ďalšom postupe.

Dňa 31. marca 1993 podala právna predchodkyňa sťažovateľov opäť návrh na vyrovnanie dedičských podielov. Veci bola pridelená sp. zn. 12 C 1/93.

Dňa 21. apríla 1993 zaslal súd výzvu právnej predchodkyňi sťažovateľov na identifikáciu nehnuteľností.

Dňa 3. mája 1993 boli okresnému súdu doručené doklady týkajúce sa identifikácie nehnuteľností.

Dňa 12. mája 1993 okresný súd vyzval právnu predchodkyňu sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku a v ten istý deň určil termín pojednávania na 7. jún 1993.

Dňa 13. mája 1993 zaslal okresný súd návrh na vyjadrenie odporcovi.

Dňa 14. mája 1993 bol okresným súdom spísaný úradný záznam o pripojení spisu štátneho notárstva sp. zn. D 91/63 k danej veci.

Dňa 19. mája 1993 bolo okresnému súdu doručené oznámenie právnej predchodkyne sťažovateľov.

Dňa 24. mája 1993 zaplatila právna predchodkyňa sťažovateľov súdny poplatok.

Dňa 27. mája 1993 okresný súd zrušil termín pojednávania z dôvodu práceneschopnosti jedného z odporcov, o čom upovedomil účastníkov konania.

Dňa 28. mája 1993 okresný súd vyzval manželku odporcu na vyjadrenie.

Dňa 14. júna 1993 okresný súd vyzval Fakultnú nemocnicu s poliklinikou v M. (ďalej len „nemocnica“) na podanie správy o zdravotnom stave odporcu. Nemocnica na výzvu reagovala listom zo 17. júna 1993.

Dňa 8. júla 1993 okresný súd určil termín pojednávania na 28. júl 1993 a zároveň vyzval jedného z účastníkov konania na vyjadrenie. Účastník konania na výzvu súdu reagoval listom z 22. júla 1993.

Dňa 26. júla 1993 bol okresnému súdu doručený „odpor“ odporcov proti návrhu.

Dňa 28. júla 1993 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu neprítomnosti odporcov, ako aj z dôvodu, že odporca v 1. rade zomrel.

Dňa 17. augusta 1993 okresný súd uznesením konanie prerušil z dôvodu potreby vyriešenia otázky v prebiehajúcom konaní na okresnom súde pod sp. zn. D 684/93.

Dňa 3. septembra 1993 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej predchodkyne sťažovateľov, aby okresný súd vo veci pokračoval.

Dňa 4. februára 1994 okresný súd zisťoval stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. D 684/93.

Dňa 19. júla 1994 bolo okresnému súdu doručené oznámenie právnej predchodkyne sťažovateľov o úmrtí odporcu v 2. rade.

Dňa 8. novembra 1994, 9. januára 1995 a 15. marca 1995 okresný súd opäť zisťoval stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. D 684/93.

Dňa 31. mája 1995 okresný súd vo veci sp. zn. D 684/93 zistil dôležité skutočnosti pre ďalšie konanie.

Dňa 31. mája 1995 okresný súd požiadal správu katastra o oznámenie údajov, zákonnú sudkyňu v inej veci o predloženie spisu po nebohom odporcovi, k spisu založil ako prílohu spis tamojšieho súdu sp. zn. D 91/63 a vyzval právnu predchodkyňu sťažovateľov k zaslaní ďalších rovnopisov návrhov pre odporcov po zomrelých predchodcoch.

Dňa 5. júna 1995 na základe výzvy predložila právna predchodkyňa sťažovateľov okresnému súdu kópie návrhu.

Dňa 20. júna 1995 bol spísaný úradný záznam o nemožnosti predloženia spisu po nebohom odporcovi.

Dňa 11. júla 1995 okresný súd určil termín pojednávania na 3. august 1995.

Dňa 19. júla 1995 právna predchodkyňa sťažovateľov vopred ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní a zároveň žiadala o svoje vypočutie dožiadaným súdom.

Dňa 3. augusta 1995 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu výsluchu právnej predchodkyne sťažovateľov dožiadaným súdom.

Dňa 21. augusta 1995 vyzval okresný súd právnu predchodkyňu sťažovateľov, aby oznámila, či žiada pokračovať v konaní s právnymi nástupcami po nebohých odporcoch.

Dňa 24. augusta 1995 právna predchodkyňa sťažovateľov reagovala na výzvu súdu, pričom sa vyjadrila, že žiada pokračovať v konaní s právnymi nástupcami nebohých odporcov.

Dňa 29. septembra 1995 okresný súd uznesením pripustil vstup účastníkov do konania na strane odporcov.

Dňa 29. septembra 1995 okresný súd určil termín pojednávania na 26. október 1995.

Dňa 2. októbra 1995 okresný súd zisťoval, či je možné nahliadnuť do spisu po nebohom odporcovi.

Dňa 20. októbra 1995 právna predchodkyňa sťažovateľov vopred ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní a zároveň žiadala o svoje vypočutie dožiadaným súdom.

Dňa 25. októbra 1995 niektorí odporcovia vopred ospravedlnili svoju neúčast' na pojednávaní.

Dňa 26. októbra 1995 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu neprítomnosti sťažovateľov, ako aj ďalších odporcov.

Dňa 3. novembra 1995 okresný súd určil ďalší termín pojednávania na 30. november 1995.

Dňa 16. novembra 1995 právna predchodkyňa sťažovateľov vopred ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní a zároveň žiadala o svoje vypočutie dožiadaným súdom.

Dňa 21. novembra 1995 niektorí odporcovia vopred ospravedlnili svoju neúčast' na pojednávaní a žiadali o svoje vypočutie dožiadaným súdom.

Dňa 30. novembra 1995 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli vypočutí odporcovia. Pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu vykonania výsluchu právnej predchodkyne sťažovateľov, niektorých odporcov a svedka.

Dňa 5. januára 1996 okresný súd zastavil konanie voči odporčkyni v 4. rade.

Dňa 8. januára 1996 okresný súd spracoval dožiadanie príslušnému súdu za účelom výsluchu právnej predchodkyne sťažovateľov, niektorých odporcov a svedka. Dožiadateľnému súdu bolo dožiadanie doručené 15. januára 1996.

Dňa 18. januára 1996 určil dožiadaný súd termíny výsluchov odporcov, svedka a právnej predchodkyne sťažovateľov na 7. marec 1996.

Dňa 21. februára 1996 jeden zo sťažovateľov okresnému súdu oznámil, že jeho matka (právna predchodkyňa) zomrela.

Dňa 6. marca 1996 jeden z odporcov doručil okresnému súdu plné moci niektorých odporcov vystavené ďalšej odporkyni na zastupovanie v konaní.

Dňa 6. marca 1996 bol dožiadaným súdom spísaný úradný záznam o ospravedlnení sa jedného z odporcov o nemožnosti dostaviť sa na výsluch.

Dňa 7. marca 1996 sa na dožiadanom súde uskutočnili výsluchy.

Dňa 8. marca 1996 dožiadaný súd opäť stanovil termín výsluchov odporcov, ktorí sa na predchádzajúci výsluch nedostavili, na 12. apríl 1996.

Dňa 12. apríla 1996 dožiadaný súd vykonal výsluch prítomných odporcov.

Dňa 12. apríla 1996 dožiadaný súd spísal úradný záznam o dôvodoch nevypočutia ďalších odporcov.

Dňa 19. júna 1996 a 9. septembra 1996 bol okresný súd dožiadaný, aby notárskemu úradu predložil podklady pre dedičské konanie po nebohej právnej predchodkyni sťažovateľov.

Dňa 16. septembra 1996 okresný súd odpovedal na dožiadanie notárskemu úradu.

Dňa 6. februára 1997 žiadal okresný súd notársky úrad o oznámenie stavu konania po nebohej právnej predchodkyni sťažovateľov, pretože nastala prekážka v konaní a súd môže konať až s dedičmi po nebohej.

Dňa 13. februára 1997 sťažovatelia okresnému súdu oznámili vstup do konania na strane navrhovateľa.

Dňa 5. marca 1997 oznámil notársky úrad okresnému súdu dedičov po nebohej právnej predchodkyni sťažovateľov.

Dňa 26. marca 1997 okresný súd spracoval dožiadanie príslušnému súdu za účelom výsluchu účastníkov konania.

Dňa 4. apríla 1997 dožiadaný súd predvolal účastníkov konania na výsluch na 9. máj 1997.

Dňa 9. mája 1997 dožiadaný súd vykonal výsluch účastníkov konania (sťažovateľov). Zápisnica z výsluchu účastníkov konania bola okresnému súdu doručená 29. mája 1997.

Dňa 5. júna 1997 okresný súd určil termín pojednávania na 24. jún 1997.

Dňa 24. júna 1997 okresný súd spísal úradný záznam týkajúci sa ospravedlnenia neúčasti odporcov na pojednávaní.

Dňa 24. júna 1997 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu vypracovania návrhu sťažovateľov.

Dňa 10. októbra 1997 okresný súd uznesením vrátil sťažovateľom súdny poplatok.

Dňa 10. októbra 1997 okresný súd vyzval sťažovateľov na doplnenie návrhu.

Dňa 1. decembra 1997 doručili sťažovatelia okresnému súdu žiadosť o predĺženie lehoty na doplnenie návrhu.

Dňa 17. decembra 1997 doručili sťažovatelia okresnému súdu oznámenie o nemožnosti včasného doplnenia návrhu.

Dňa 5. januára 1998 zaslal okresný súd sťažovateľom ďalšiu výzvu na doplnenie návrhu.

Dňa 27. januára 1998 bolo okresnému súdu doručené oznámenie sťažovateľov, ktorým reagovali na výzvu súdu a žiadali o predĺženie lehoty.

Dňa 30. januára 1998 okresný súd predĺžil sťažovateľom lehotu na doplnenie návrhu.

Dňa 17. marca 1998 sťažovatelia doručili okresnému súdu doplnený návrh.

Dňa 27. októbra 1998 okresný súd určil termín pojednávania na 24. november 1998.

Dňa 24. novembra 1998 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok o vyrovnaní dedičských podielov.

Dňa 24. novembra 1998 a 30. decembra 1998 okresný súd vyhotovil úradný záznam o nahliadnutí do spisu odporkyne v 5. rade a jej právnej zástupkyne.

Dňa 5. februára 1999 zákonná sudkyňa požiadala o predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku z 24. novembra 1998.

Dňa 8. februára 1999 predsedníčka okresného súdu predĺžila lehotu na vyhotovenie rozsudku do konca februára 1999.

Dňa 2. marca 1999 bolo okresnému súdu doručené odvolanie proti rozsudku odporcov v 1. a 3. rade.

Dňa 16. marca 1999 bolo okresnému súdu doručené odvolenie proti rozsudku odporcov v 4. až 7. rade.

Dňa 17. marca 1999 okresný súd zaslal sťažovateľom odvolania odporcov na vyjadrenie.

Dňa 18. marca 1999 sťažovatelia doručili okresnému súdu žiadosť o opravu rozsudku.

Dňa 19. marca 1999 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľov proti rozsudku.

Dňa 28. apríla 1999 okresný súd vyzval sťažovateľov na doplnenie odvolania.

Dňa 12. mája 1999 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľov k odvolaniu odporcov v 1. a 3. rade.

Dňa 26. mája 1999 bolo okresnému súdu doručené späťvzatie odvolania sťažovateľov.

Dňa 14. júna 1999 okresný súd vydal opravné uznesenie týkajúce sa rozsudku.

Dňa 9. júla 1999 bol daný pokyn kancelárii okresného súdu na predloženie spisu krajskému súdu. Spis bol krajskému súdu doručený 22. júla 1999.

Dňa 13. marca 2000 krajský súd doručil okresnému súdu spis aj s písomne vyhotoveným uznesením.

Dňa 20. marca 2000 bol kancelárii okresného súdu daný pokyn na doručenie uznesenia účastníkom konania a v ten istý deň okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľov na úpravu petitu. Výzvu jej však zaslal na neaktuálnu adresu.

Dňa 9. júna 2000 bol kancelárii okresného súdu daný pokyn na opätovné doručenie výzvy právnej zástupkyňi sťažovateľov, a to na aktuálnu adresu.

Dňa 19. júla 2000 právna zástupkyňa sťažovateľov doručila okresnému súdu žiadosť o predĺženie lehoty a žiadosť o zaslanie spisu na nahliadnutie.

Dňa 7. augusta 2000 okresný súd zaslal právnej zástupkyňi sťažovateľov výzvu na zaplatenie poplatku za nahliadnutie do spisu.

Dňa 8. septembra 2000 okresný súd zaslal dožiadanému súdu spis za účelom, aby doň mohla nahliadnuť právna zástupkyňa sťažovateľov. Spis bol dožiadanému súdu doručený 18. septembra 2000.

Dňa 19. septembra 2000 dožiadaný súd postúpil dožiadanie okresného súdu inému miestne príslušnému súdu.

Dňa 4. októbra 2000 a 9. októbra 2000 právna zástupkyňa sťažovateľov a jeden zo sťažovateľov nahliadli do spisu okresného súdu na miestne príslušnom dožiadanom súde.

Dňa 23. októbra 2000 bol okresnému súdu vrátený spis po vybavení dožiadania.

Dňa 25. októbra 2000 okresný súd predĺžil právnej zástupkyňi sťažovateľov lehotu na úpravu návrhu do 30. novembra 2000.

Dňa 4. decembra 2000 bol okresnému súdu doručený doplnený návrh právnej zástupkyne sťažovateľov.

Dňa 11. decembra 2000 zaslal okresný súd upravený návrh na vyjadrenie odporcom.

Dňa 21. decembra 2000 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie právneho zástupcu odporcov.

Dňa 11. januára 2001 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie právnej zástupkyne odporcov v 4. až 7. rade.

Dňa 18. apríla 2000 predsedníčka okresného súdu pridelila vec inej zákonnej sudkyňi z dôvodu skončenia funkcie sudcu predchádzajúcej sudkyne.

Dňa 20. apríla 2000 dala zákonná sudkyňa kancelárii okresného súdu pokyn na úpravu spisu.

Dňa 17. mája 2001 okresný súd opäť vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľov na úpravu návrhu a v ten istý deň bol zo spisu odpojený spis sp. zn. D 949/98.

Dňa 25. júna 2001 bol okresnému súdu doručený upravený návrh právnej zástupkyne sťažovateľov.

Dňa 13. júla 2001 okresný súd určil termín pojednávania na 21. august 2001.

Dňa 23. júla 2001 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne odporcov o určenie iného termínu pojednávania, ale ešte toho istého dňa jej okresný súd oznámil, že bude konať aj v ich neprítomnosti.

Dňa 21. augusta 2001 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 11. september 2001 z dôvodu neprítomnosti právnej zástupkyne odporcov.

Dňa 11. septembra 2001 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým súd návrh zamietol.

Dňa 27. septembra 2001 okresný súd písomne vyhotovil rozsudok z 11. septembra 2001.

Dňa 15. októbra 2001 bol okresnému súdu doručený návrh na opravu rozsudku odporcov v 4. až 7. rade.

Dňa 22. októbra 2001 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľov.

Dňa 6. novembra 2001 okresný súd vydal opravujúce uznesenie týkajúce sa rozsudku.

Dňa 21. novembra 2001 bolo okresnému súdu doručené späťvzatie návrhu sťažovateľov proti odporcom v 1., 3., 5., 7. a 8. rade.

Dňa 23. novembra 2001 okresný súd vyzval právnych zástupcov odporcov na vyjadrenie, či súhlasia so späťvzatím návrhu, ako aj na vyjadrenie k odvolaniu.

Dňa 3. decembra 2001 a 20. decembra 2001 boli okresnému súdu doručené vyjadrenia odporcov k späťvzatiu návrhu a k odvolaniu sťažovateľov.

Dňa 27. decembra 2001 okresný súd opätovne vyzval právnu zástupkyňu odporcov na vyjadrenie k späťvzatiu návrhu.

Dňa 29. januára 2002 okresný súd uznesením uložil poriadkovú pokutu právnej zástupkyňi odporcov a toho istého dňa vyzval odporcu v 8. rade na vyjadrenie k späťvzatiu návrhu.

Dňa 22. februára 2002 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne odporcov v 4. až 7. rade o odpustenie pokuty a odvolanie proti uzneseniu o uložení pokuty.

Dňa 4. marca 2002 okresný súd doručil spis s predkladacou správou krajskému súdu za účelom rozhodnutia o odvolaní sťažovateľov proti rozsudku a o odvolaní právnej zástupkyne proti uzneseniu o uložení pokuty.

Dňa 11. decembra 2002 boli rozsudok a uznesenie krajského súdu doručené okresnému súdu.

Dňa 20. januára 2003 bolo okresnému súdu doručené dovolanie sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu z 22. októbra 2002.

Dňa 24. februára 2003 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporkyne v 4. rade k dovolaniu sťažovateľov.

Dňa 25. februára 2003 okresný súd zaslal spis na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Ten mu bol doručený 5. marca 2003.

Dňa 4. novembra 2004 krajský súd doručil okresnému súdu uznesenie z 31. augusta 2004, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 8. novembra 2004 okresný súd dal kancelárii pokyn na doručenie rozhodnutia najvyššieho súdu účastníkom konania.

Dňa 15. novembra 2004 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľov na vyjadrenie.

Dňa 13. decembra 2004 okresný súd určil termín pojednávania na 7. február 2005.

Dňa 13. decembra 2004 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie právnej zástupkyne sťažovateľov.

Dňa 7. februára 2005 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 21. marec 2005 z dôvodu neprítomnosti niektorých odporcov.

Dňa 7. februára 2005 okresný súd uznesením pripustil zmenu návrhu sťažovateľov.

Dňa 4. marca 2005 bol okresnému súdu doručený návrh právnej zástupkyne sťažovateľov na vydanie opravného uznesenia.

Dňa 7. marca 2005 okresný súd písomne reagoval na návrh právnej zástupkyne sťažovateľov.

Dňa 21. marca 2005 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu neprítomnosti sťažovateľov, ich právnej zástupkyne a niektorých odporcov odročené na 2. máj 2005.

Dňa 2. mája 2005 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu potreby predloženia písomných materiálov zo strany sťažovateľov.

Dňa 2. mája 2005 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľov, ktorým predložili požadované písomné materiály a v ten istý deň okresný súd určil termín pojednávania na 16. jún 2005.

Konanie na krajskom súde vedené pod sp. zn. 6 Co 161/99:

Dňa 22. júla 1999 bol spis okresného súdu sp. zn. 12 C 1/93 spolu s odvolaním proti rozsudku doručený krajskému súdu.

Dňa 16. novembra 1999 krajský súd určil termín odvolacieho pojednávania na 8. december 1999.

Dňa 7. decembra 1999 bolo krajskému súdu prostredníctvom faxu doručené ospravedlnenie neúčasti právnej zástupkyne odporkyne na pojednávaní.

Dňa 8. decembra 1999 sa na krajskom súde uskutočnilo odvolacie pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 13. marca 2000 krajský súd doručil okresnému súdu spis aj s písomne vyhotoveným uznesením.

Konanie na krajskom súde vedené pod sp. zn. 6 Co 16/02:

Dňa 4. marca 2002 bol krajskému súdu doručený spis okresného súdu za účelom rozhodnutia o odvolaní a 8. marca 2002 bola tejto veci pridelená sp. zn. 6 Co 16/02.

Dňa 19. septembra 2002 krajský súd určil termín pojednávania na 22. október 2002.

Dňa 22. októbra 2002 sa na krajskom súde uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým krajský súd pripustil späťvzatie návrhu proti odporcom v 1., 3., 5., 7. a 8. rade a ohľadne nich rozsudok okresného súdu zrušil a konanie proti nim zastavil.

Dňa 22. októbra 2002 krajský súd vydal uznesenie, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty právnej zástupkyňi odporcu.

Dňa 25. októbra 2002 bolo krajskému súdu doručené uplatnenie trov právneho zastúpenia niektorých odporcov.

Dňa 11. decembra 2002 bol rozsudok krajského súdu a uznesenie krajského súdu doručené okresnému súdu.

III.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne

sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba o vyrovnanie dedičských podielov. Ústavný súd konštatuje, že ide o vec, ktorá z právneho hľadiska nemá charakter mimoriadnej náročnosti, existuje k nej stabilizovaná judikatúra a metodika postupu všeobecných súdov. V danom prípade, čo vyplýva aj z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu, bolo potrebné pre posúdenie a rozhodnutie v danej veci zabezpečiť viaceré listinné dôkazy, vec je teda náročná z dôvodu dokazovania. Okresný súd bol nútený oboznamovať sa so spismi, predmetom ktorých boli dedičské konania, ako aj s početnými zmenami návrhov na začatie konania. V priebehu konania zomreli pôvodní účastníci konania, ktorí boli nahradení svojimi právnymi nástupcami. Ústavný súd je však toho názoru, že žiadna skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť to, že viac ako 12 rokov nie je vo veci právoplatne rozhodnuté.

B) Správanie sťažovateľov a ich právnej predchodkyne ako účastníkov konania hodnotí ústavný súd ako aktívne. Právna predchodkyňa sťažovateľov vyvíjala všetko úsilie na súčinnosť so súdom, riadne reagovala na jeho výzvy. Je pravdou, že v troch prípadoch sa nezúčastnila na pojednávaniach okresného súdu, a to 3. augusta 1995, 26. októbra 1995 a 30. novembra 1995. Svoju neúčast na pojednávaní vopred ospravedlnila a žiadala o svoje vypočutie dožiadaným súdom v mieste svojho bydliska. Ústavný súd jej neprítomnosť na

pojednávani nehodnotí ako faktor, ktorý by mohol mať vplyv na celkovú dĺžku konania na okresnom súde, a to aj preto, že v dvoch z uvedených prípadov bolo pojednávanie odročené aj z dôvodu neprítomnosti odporcov. Sťažovatelia oznámili vstup do konania na strane navrhovateľa 13. februára 1997. Obdobie od 24. júna 1997, keď okresný súd pojednávanie odročil z dôvodu potreby doplnenia návrhu sťažovateľov, až do 17. marca 1998, keď sťažovatelia doručili okresnému súdu doplnený návrh, nemožno pričítať na vrub sťažovateľom z dôvodu, že doplnenie návrhu záviselo od tretej osoby, ktorá sa touto mierou pričínila o nemožnosť včasného splnenia výzvy okresného súdu. Ústavný súd je toho názoru, že obdobie od 9. júna 2000, keď zákonná sudkyňa dala kancelárii pokyn na zaslanie výzvy právnej zástupkyňi na doplnenie návrhu, až do 4. decembra 2000, keď právna zástupkyňa doručila okresnému súdu doplnený návrh, síce spomalilo činnosť okresného súdu, ale nemalo podstatný vplyv na celkovú dĺžku viac ako 12-ročného konania.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach vyslovil, že chráni ústavnosť spôsobom, ktorý upravuje ústava a zákon o ústavnom súde. Tento zákon nadobudol účinnosť 15. februára 1993. Neobsahuje ustanovenie o spätnej účinnosti, preto ústavný súd nemá oprávnenie konať a rozhodovať o porušení práv fyzickej alebo právnickej osoby, ku ktorému došlo pred 15. februárom 1993 (I. ÚS 49/93).

Ústavný súd zistil, že právna predchodkyňa sťažovateľov podala na okresnom súde návrh 20. októbra 1992 a po jeho vrátení okresným súdom a následnom poučení ho opäť podala 31. marca 1993. Ústavný súd je toho názoru, že okresný súd v danej veci vykonal veľký počet procesných úkonov. V priebehu konania však nepostupoval podľa zásady zakotvenej v prvej vete ustanovenia § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V postupe okresného súdu nemožno nájsť ani paralelu medzi ustanovením § 114 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého pojednávanie pripraví predseda senátu tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na

jedinom pojednávaní. O tom, že okresný súd v rámci svojho postupu nemal na zreteli príslušné zákonné ustanovenia, svedčí aj fakt, že v priebehu viac ako 12-ročného konania nariadil a vykonal 11 pojednávaní, spracoval dožiadania na miestne príslušné súdy za účelom výsluchu účastníkov konania, zabezpečil listinné dôkazy a vykonal ďalšie úkony, ale aj napriek tomu vec nie je dosiaľ právoplatne skončená.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd v období od 17. augusta 1993, keď prerušil konanie podľa ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku z dôvodu, že prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, do 31. mája 1995, keď požiadal správu katastra o oznámenie údajov a vykonal ďalšie úkony, teda v priebehu takmer 21 mesiacov vykonával všetky potrebné opatrenia, aby sa odstránili prekážky, ktoré spôsobili prerušenie konania, a to tým, že zisťoval stav iného konania (4. február 1994, 19. júl 1994, 8. november 1994, 9. január 1995, 15. marec 1995 a 31. máj 1995). Ústavný súd konštatuje, že v danom období okresný súd nemohol objektívne konať. Uvedené vyplýva aj z ustanovenia § 111 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého ak je konanie prerušené, nevykonávajú sa pojednávania a neplynú lehoty podľa tohto zákona. Ak sa v konaní pokračuje, začínajú lehoty plynúť znova.

Z prehľadu úkonov okresného súdu ústavný súd zistil, že v priebehu viac ako 12-ročného konania síce okresný súd postupoval plynule okrem obdobia od 17. marca 1998, keď mu bol doručený doplnený návrh sťažovateľov, až do 27. októbra 1998, keď určil termín pojednávania (viac ako 7 mesiacov), avšak celkovú dĺžku konania hodnotí ústavný súd vzhľadom na charakter súdneho sporu ako neprimerane dlhú.

Na vrub okresnému súdu možno z hľadiska hodnotenia prieťahov v konaní pripísať aj fakt, že po takmer viac ako 6 rokoch a 8 mesiacoch konania odvolací súd rozsudok okresného súdu z 24. novembra 1998 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a to z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu veci.

Z uvedených skutočností vyplýva, že ústavným súdom bola v predmetnom konaní vzhľadom na charakter súdneho sporu o vyrovnanie dedičských podielov zistená neúmerná

dĺžka súdneho konania v trvaní viac ako 12 rokov poznačená jedným výraznejším pried'ahom v konaní v trvaní viac ako 7 mesiacov, a preto možno predmetné konanie považovať za konanie so zbytočnými pried'ahmi v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na stav konania prezentovaný vykonanými procesnými úkonmi vo veci, dĺžku konania, ako aj doterajšiu judikatúru ústavného súdu, ústavný súd vyslovil, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným pried'ahom v konaní (III. ÚS 14/00).

Ústavný súd je toho názoru, že dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde nemožno považovať v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú, a preto dospel k záveru, že uvedené základné právo sťažovateľov bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1/93 porušené.

Sťažovatelia namietali aj postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 161/99 a 6 Co 16/02. Na základe uvedeného prehľadu úkonov krajského súdu ústavný súd zistil, že krajský súd v odvolacom konaní sp. zn. 6 Co 161/99 konal v období od 22. júla 1999, keď mu bol doručený spis okresného súdu spolu s odvolaním, do 13. marca 2000, keď po rozhodnutí doručil spis okresnému súdu, teda takmer 8 mesiacov. V odvolacom konaní sp. zn. 6 Co 16/02 konal v období od 4. marca 2002, keď mu bolo na rozhodnutie doručené odvolanie spolu so spisom okresného súdu, do 11. decembra 2002, keď po rozhodnutí doručil spis okresnému súdu, teda asi vyše 9 mesiacov.

Z uvedeného vyplýva, že dĺžka oboch konaní na krajskom súde spolu s charakterom veci – spor o vyrovnanie dedičských podielov vylučuje, aby tieto odvolacie konania bolo možné pokladať za konania so zbytočnými pried'ahmi. Ústavný súd už v predchádzajúcich prípadoch judikoval, že „Ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (napr. I. ÚS 42/01). Na kratšie obdobia nečinnosti všeobecného súdu ústavný súd spravidla prihliada len vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku súdneho konania

(napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01). Z judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03).

Z uvedených dôvodov ústavný súd s'ťažnosti s'ťažovateľov v naznačenom rozsahu nevyhovel.

S'ťažovatelia vo svojej s'ťažnosti žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk pre každého z nich. Jeho priznanie odôvodnili tým, že dlhotrvajúci súdny spor na nich pôsobí traumatizujúco aj vzhľadom na to, že ho vedú so svojimi „*neústupnými príbuznými*“ a jeho včasné vyriešenie by mohlo vniest' poriadok do ich vzťahov. Uvedené doplnili tým, že ukončenie súdneho konania by im mohlo umožniť „*vstúpiť do užívania sporných nehnuteľností*“.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd vyhovie s'ťažnosti, môže priznať tomu, koho základné práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Pri určovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, hlavne na predmet sporu vyžadujúci obzvlášť urýchlené konanie. Súčasne sa pritom riadi úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie prípadná náhrada škody.

Keďže ústavný súd deklaroval porušenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, rozhodol o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 30 000 Sk pre každého zo s'ťažovateľov, pričom zohľadnil aj dĺžku konania, ktorá má na nich závažné dopady nielen v oblasti vlastníckych vzťahov, ale aj rodinných vzťahov, ako aj dĺžku účasti s'ťažovateľov v konaní od roku 1997. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadost'učineniu s'ťažovateľov nevyhovel.

Právny zástupca s'ťažovateľov si uplatnil náhradu trov konania za tri úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie s'ťažnosti zo 17. marca 2005 a vyjadrenie ústavnému súdu z 31. mája 2005. Na základe toho mu ústavný súd priznal za tieto tri úkony právnej služby náhradu trov právneho zastúpenia v sume 12 905 Sk.

Pri určení výšky náhrady trov vychádzal ústavný súd z toho, že za jeden úkon vykonaný v roku 2005 patrí odmena pre jedného s'ťažovateľa v sume 2 501 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola však znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Spolu s režijným paušalom k tomuto úkonu vo výške 150 Sk v prípade dvoch s'ťažovateľov tvorí táto náhrada trov za jeden úkon vykonaný v roku 2005 sumu 4 301,60 Sk. Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb bola teda priznaná náhrada trov právneho zastúpenia pre dvoch s'ťažovateľov za tri úkony právnej služby v celkovej výške 12 905 Sk. Na základe toho ústavný súd zaviazal okresný súd tieto trovy uhradiť.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2005